

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

2590
WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW W ŁÓDZI
90-361 Łódź, ul. Piotrkowska 252/254

1. Obiekt

272/23
APRETURA W ZESPOLE WYKOŃCZALNI
W. K. SCHEIBLERA

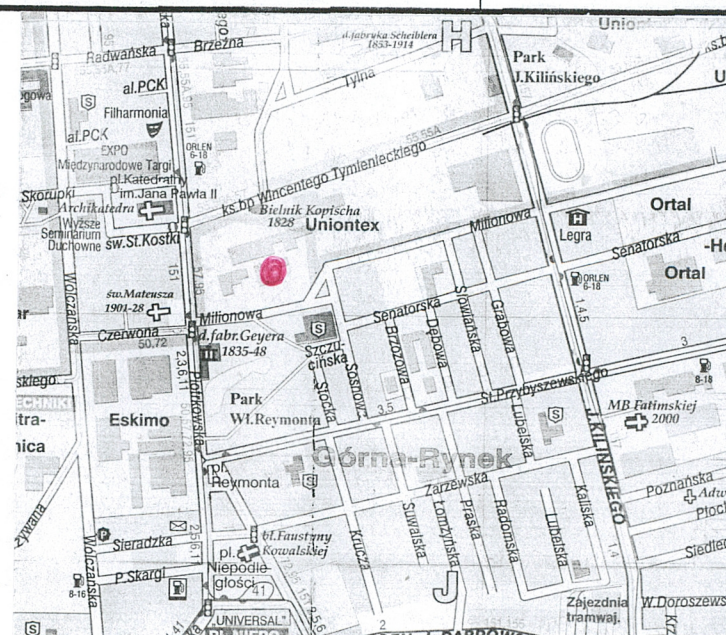
2. Czas powstania

ok. 1897 r.

3. Miejscowość

ŁÓDŹ

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Orientacja 1: 20 000

4. Adres

ul. Tymienieckiego 3-7

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975

województwo

powiat

8. Właściciel i jego adres

UNIONTEX S. A. - w upadłości
ul. Tymienieckiego 3-7
90-365 Łódź

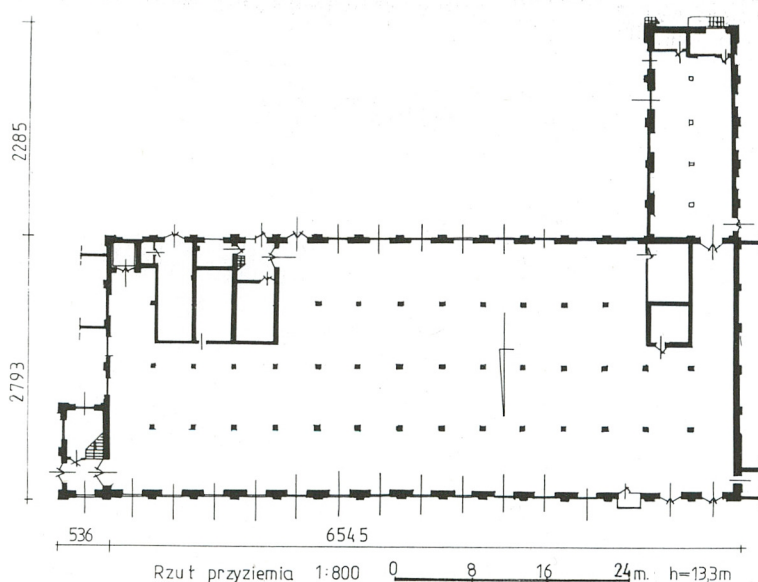
9. Użytkownik i jego adres

UNIONTEX-Spółka Pracownicza
ul. Tymienieckiego 3-7
90-365 Łódź

10. Rejestr zabytków

Nr A/44

Data 20.01.1971

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Budynek został wzniesiony na terenie wykończalni Scheiblera pomiędzy rokiem 1897 a 1900 na miejscu parterowego magazynu.

Zespół wykończalni, w skład którego weszła również apretura, powstał na obszarze dawnego posiadła bielnikowego, który Scheiblerowie zakupili w 1873 dla Fabryki WYROBÓW Bawełnianych, Wełnianych i Lnianych w Łodzi, założonej w 1848 r. Pod koniec lat 70. XIX w. oraz po roku 1881, kiedy zakłady Scheiblera przekształcone zostały w Towarzystwo Akcyjne Manufaktur Bawełnianych Karola Scheiblera, na terenie wykończalni wzniesiono również: bielnik drukarnię, kotłownię. Później na terenie tym powstały magazyny, draparnia, gazownia, na początku XX w. również elektrownia.

Z zachowanych planów sytuacyjnych wynika, że zasadnicza bryła apretury zachowała do dziś swą pierwotną formę. Pomiędzy rokiem 1914 a 1924 budynek apretury został rozbudowany o skrzydło południowo - zachodnie, gdzie mieściły się urządzenia opalarek. W l. 20 XX w. w budynku mieściły się również biura i administracja.

W 1921 r. zespół wykończalni włączony został do Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana S. A. w Łodzi.

Po II wojnie światowej zakłady zostały upaństwowione i do poprzedniej nazwy zakładów dodano "pod Zarządem Państwowym...".

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

S y t u a c j a: Zespół obiektów wykończalni K. Scheiblera znajduje się w śródmieściu Łodzi. Zespół fabryczny znajduje się w kwartale ograniczonym przecznkami: Tymienieckiego, Kilińskiego, Milionowa oraz Piotrkowska. Tworzy on południową pierzeję ul. Tymienieckiego. Obszar ten sąsiaduje od zachodu z terenem tzw. Nowej Tkalni Scheiblera, przy zachodniej granicy wykończalni znajduje się budynek banku PKO SA. W części obiektów dawnego zespołu (d. tzw. bielniku Kopischa oraz bud. d. stróżówki - umieszczonych wzdłuż ul. Tymienieckiego) znajduje się siedziba Banku Przemysłowego.

Budynek apretury znajduje się w południowej części terenu, usytuowany jest na osi wschód - zachód. Od zachodu przylega do nowego bud. ługowni i sąsiaduje z zespołem magazynów, wraz z którymi tworzy południową pierzeję wewnętrznej ulicy fabrycznej, biegnącej wzdłuż torów bocznicy kolejowej. Do elewacji zachodniej dobudowany parterowy budynek akumulatorowni.

M a t e r i a ł i k o n s t r u k c j a: Budynek wzniesiony z cegły ceramicznej, pełnej na zaprawie wapiennej. Wnętrze tynkowe, tynkami wapiennymi. Strop płytowo-żebrowy, konstrukcji żelbetonowej, szkieletowej wsparty na słupach żeliwnych umieszczonych na ceglanych stopach. W skrzydle południowym strop monolityczny żelbetowy podparty słupami żelbetowymi. Dach w części północnej żelbetowy, monolityczny, płytowo-żebrowy z wypełnieniem w postaci drażonych pustaków, podciągi dachowe podparte słupami żeliwnymi. W części południowej dach płytowo-żebrowy, monolityczny z niezależnymi podłużnymi belkami stalowymi. Dach kryty papą na gładzi cementowej z warstwami suporeksu. Dwie klatki schodowe. Wschodnia - dobudowana do gł. bud. Schody dwubiegowe, biegi schodów żeliwne ze stopaniami z blachy żeberkowej. Biegi oparte na spocznikach i podestach sklepionych odcinkowo, cegłą ceramiczną, na belkach stalowych. W drugiej klatce schodowej schody dwubiegowe, w konstrukcji żelbetowej. Posadzki betonowe z płytami żeliwnymi. Nadproża drzwi przesklepione płasko belkami stalowymi. Drzwi stalowe, jedno i dwuskrzydłowe. Nadproża okienn sklepione odcinkowo. Okna ślusarskie, kratownicowe, pojedyncze.

R z u t: Budynek wzniesiony na planie litery L. Dostępny poprzez wejścia: w narożniku północnym elewacji wschodniej (wejście na klatkę schodową), narożniku zachodnim elewacji północnej, a także w centralnej części elewacji zachodniej. Szyb windy w narożniku południowo - wschodnim dostępny od wnętrza budynku, wejściem w narożniku północno - wschodnim. Wnętrze stanowi jednoprzestrzenna hala podzielona trzema rzędami słupów na 4 nawy. Ścianami działowymi wydzielone niewielkie, jednoprzestrzenne pomieszczenia na parterze przy ścianie południowej i na piętrze przy ścianie wschodniej.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
29 900m ³	3804m ²	apretura	apretura
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
W l. 70 XX przeprowadzono prace modernizacyjne w budynku - wzmocniono dach i stropy nad parterem.		<p>Spękania tynku na ogniomurach, uszkodzenia korozyjne bróbek blacharskich rynien i rur spustowych, brak prawidłowej izolacji termicznej dachu, korozja płyty stropowej nad parterem - spękania i ubytki, korozja zbrojenia, łuszczenie się płyty żużlobetonowej, ugięcie płyty stropowej, liczne uszkodzenia ścian - przekucia po prowadzonych instalacjach</p> <p>liczne ubytki w tynku, zawilgocenie murów fundamentowych, korozja zewnętrznej warstwy cegieł elewacji, liczne ubytki fug, ślusarka okienna skorodowana i wypaczona, brak licznych szyb,</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		<p>Wymiana i uzupełnienie obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych, wykonanie remontu ślusarki okiennej, wykonanie opaski betonowej odprowadzającej wody opadowe od budynku, uzupełnić braki w płycie stropowej nad parterem,</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

APŁ, Akta Scheiblera 2453

APŁ, Kartografia S-127, S-130, 4243, 6033,

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Agnieszka Lorenc - Karczewska, październik 2004r. *A. Lorenc*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki A. Lorenc - Karczewska, październik 2004r. *A. Lorenc*
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. A. Lorenc - Karczewska, październik 2004r. *A. Lorenc*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów Urząd Miasta Łodzi, MKZ
Łódź

22. Bibliografia

W. Puś, S. Pytlas, Dzieje łódzkich zakładów Przemysłu Bawełnianego im. Obrońców Pokoju "Uniontex" (d. Zjednoczone Zakłady K. Scheiblera, L. Grohmana) w latach 1827 - 1977, Warszawa 1979,;

K. Szrajber, (Pracownia projektowania i kosztorysowania budownictwa ogólnego) Opinia techniczna budynku bielnika Pad - Roll w zakładzie "D" Uniontex S. A., Łódź 1995 r.;
D. Berbelska, S. Pytlas, J. Salm, Księży Młyn, Łódź 1998 r.,

I. Paszyn, Elektrownia Scheiblerowska w Łodzi, t. I, Łódź 1979 r., w zbiorach archiwum WO SOZ w Łodzi. v

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

27. Załączniki

1, 2, 3, 4

1. Miejscowość Łódź	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Apretura	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) historia c. d. , opis c. d.
------------------------	--	---

H I S T O R I A : W 1948 r. zakłady otrzymały nazwę Łódzkie Zakłady Przemysłu Bawełnianego im. Obrońców Pokoju. W 1956 r. przeprowadzono rozdzielenie poszczególnych zespołów a w 1962 r. ich ponowną komasację. Następnie przyjęły nazwę Uniontex, w 1995 r. zostały przekształcone w spółkę akcyjną.

Od 2003 r. UNIONTEX S. A. znajduje się w upadłości. Od tego roku część budynków wykończalni, w tym również apreturę, przekazano w użytkowanie spółki pracowniczej utworzonej przez część załogi Uniontexu.

W latach. 70. XX w. przeprowadzono generalny remont budynku w trakcie którego, wewnętrzną konstrukcję zastąpiono konstrukcją żelbetonową. Ponad gzymsem koronującym elewacji wschodniej widoczna wysoka, tynkowana, ściana attykowa. W l. 60 wzniesiono niewielką, parterową przybudówkę wzdłuż elewacji wschodniej budynku - pomieszczenie akumulatorowni.

Budynek wzniesiony w stylu charakterystycznym dla budownictwa fabrycznego l. 90 XIX w. - uproszczony, ramowy podział elewacji skromny detal architektoniczny w formie fryzów kostkowych. Charakterystyczny dla końca lat 90. XIX w. i pocz. XX w. zastosowania elementów tynkowanych na elewacjach ceglanych - w tym wypadku jest to gładki fryz rozdzielający kondygnacje.

O P I S cd.

R z u t c. d. : W ścianie północnej, na wysokości II kondygnacji łącznik prowadzący ponad torami kolejowymi do wieży wodnej bielnika.

B r y ł a: Budynek dwukondygnacyjny, częściowo podpiwniczony - od strony południowo - zachodniej. Kryty dachem dwuspadowym o nieznacznym kącie nachylenia połaci. Elewację wschodnią wieńczy ściana attykowa. Układ elewacji zaburzony poprzez liczne dobudówki wykonane w okresie powojennym - parterowy budynek wzdłuż elewacji wschodniej oraz niewielki parterowy budynek przy trzeciej osi w elewacji północnej

E l e w a c j e: dwukondygnacyjne, ceglane, o regularnych podziałach ramowych. Horyzontalną artykulację podkreślają wydatne gzymsy oraz gładki, tynkowany fryz - obiegający budynek ponad oknami parteru. Wertykalizm tworzą lizeny bieżące przez całą wysokość elewacji. Płyciny utworzone przez lizeny, górą wieńczą fryzy kostkowe. Okna zwieńczone łukiem odcinkowym, pod oknami parapety ceglane bądź tynkowane. Gzyms wieńczący - uskokowy również wsparty fryzem kostkowym.

E l e w a c j a p o ł u d n i o w a: dwukondygnacyjna, jedenastoosiowa w partii parteru, trzynastoosiowa w drugiej kondygnacji. Elewacja umieszczona na niewysokim, tynkowanym cokole. Wszystkie osie wyznaczają otwory okienne - bądź jak w przypadku pierwszej osi od wschodu - blenda, zwieńczone łukiem odcinkowym z zaznaczonym kluczem. W drugiej osi od wschodu w partii przyziemia wmontowane zostały drzwi - stalowe - dwuskrzydłowe. Dwie osie od zachodu, w partii przyziemia, zasłonięte przez parterową przybudówkę.

Wkładkę złożył: A. Lorenc - Karczewska, październik 2004 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: MKZ ŁÓDŹ

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW W ŁÓDZI
90-361 Łódź, ul. Piotrkowska 252/254

Wzór ODZ 1978 r.

2.

5.

6.

7.

8.

3.

4.

1. Miejscowość ŁÓDŹ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) apretura	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) opis c.d.
------------------------	--	---

O p i s c d.

E l e w a c j a p o ł u d n i o w a c. d.: Otwory umieszczono na tle płycin utworzonych przez lizeny zwieńczone czterema wąskimi blendami. Kondygnacje rozdziela pas gładkiego tynkowanego fryzu. W II kondygnacji osie wyznaczają okna zwieńczone łukiem odcinkowym. Okna umieszczone na tle płyciny utworzonej przez pary lizen. Płyciny wieńczy fryz kostkowy. Analogiczny fryz biegnie pod gzymsem wieńczącym wzdłuż elewacji. Ponad elewację wyrasta niewysoka, tynkowana ściana attykowa.

E l e w a c j a w s c h o d n i a: dwukondygnacyjna, sześćoosiowa. Umieszczona na niewysokim tynkowanym cokole. W partii przyziemia cztery osie od południa częściowo zasłonięte parterową przybudówką. Elewacja dwuczęściowa. Dwie osie, od północy, obejmuje przybudowana do niej klatka schodowa, pozostałe osie cofnięte. W osi pierwszej od północy - stalowe drzwi, dwuskrzydłowe. Ponad drzwiami oraz w pozostałych osiach, ślusarskie okna o nadprożach sklepionych odcinkowo. Otwory parteru umieszczono na tle płycin utworzonych przez lizeny zwieńczone czterema wąskimi blendami, w układzie pionowym. Kondygnacje rozdziela pas gładkiego tynkowanego fryzu. W II kondygnacji osie wyznaczają okna zwieńczone łukiem odcinkowym Umieszczone na tle płyciny utworzonej przez pary lizen. Płyciny wieńczy fryz kostkowy. Analogiczny fryz biegnie pod gzymsem wieńczącym wzdłuż elewacji Ponad elewację wyrasta niewysoka, tynkowana ściana attykowa.

E l e w a c j a p ó ł n o c n a: dwukondygnacyjna, szesnastoosiowa. Umieszczona na niewysokim tynkowanym cokole. W partii przyziemia trzecia oś od zachodu częściowo zasłonięta parterową przybudówką. W opierwszej i drugiej osi od zachodu - drzwi - stalowe, dwuskrzydłowe. Ponad drzwiami oraz w pozostałych osiach ślusarskie okna o nadprożach sklepionych odcinkowo. Otwory parteru umieszczono na tle płycin utworzonych przez lizeny zwieńczone czterema wąskimi blendami, w układzie pionowym. Kondygnacje rozdziela pas gładkiego tynkowanego fryzu. W II kondygnacji osie wyznaczają okna zwieńczone łukiem odcinkowym Umieszczone na tle płyciny utworzonej przez pary lizen. Płyciny wieńczy fryz kostkowy. Analogiczny fryz biegnie pod gzymsem wieńczącym wzdłuż elewacji. Elewację wieńczy wysoka, tynkowana ściana attykowa.

I N S T A L C J E: Wod. - kan. elektryczna, telefoniczna,

Wkładkę założył: A. Lorenc - Karczewska, październik 2004 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: MKZ Łódź

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW W ŁÓDZI
90-361 Łódź, ul. Piotrkowska 252/254

Wzór ODZ 1978 r.

9.

11.

10.

12.

14.

15.

1. Miejscowość ŁÓDŹ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) apretura	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) spis fotografii, ilustracje
------------------------	--	---

Opis budynku - skrzydła południowo - zachodniego apretury mieszczącego opalarki:

E l e w a c j a w s c h o d n i a: Pięcioosiowa, w partii przyziemia trzy osie od północy zasłonięte przez parterową przybudówkę. W pozostałych osiach wąskie otwory okienne umieszczone na tle płyciny. W II kondygnacji osie wyznaczone przez wąskie otwory okienne umieszczone na tle płycin zwieńczonych fryzem kostkowym. Pod gzymsem, wzdłuż elewacji biegnie fryz kostkowy. Elewację wieńczy wysoka, tynkowana attyka.

E l e w a c j a z a c h o d n i a: Pięcioosiowa. W partii przyziemia skraja oś od północy wyznaczają drzwi, pozostałe to płyciny. W partii II kondygnacji analogicznie jak w elewacji wschodniej.

E l e w a c j a p o ł u d n i o w a: jenoosiowa. W partii przyziemia oś skrajną zachodnią wyznaczają drzwi prowadzące do piwnicy. W partii II kondygnacji dwie płyciny zwieńczone fryzem kostkowym, rozdzielone lizeną.

Spis fotografii:

1. Elewacja wschodnia, widok osi północnych,
2. Elewacja wschodnia, widok w kierunku północnym,
3. Elewacja południowa, widok w kierunku zachodnim,
4. Elewacja południowa, osie centralne,
5. Elewacja południowa, okno II kondygnacji,
6. Elewacja wschodnia budynku mieszczącego opalarki,
7. Elewacja zachodnia budynku mieszczącego opalarki,
8. Elewacja północna, widok w kierunku wschodnim,
9. Elewacja północna, widok w kierunku zachodnim,
10. Elewacja północna, widok w kierunku zachodnim,
11. Elewacja północna, skrajne osie od zachodu,
12. Elewacja północna, drzwi w drugiej osi od zachodu,
14. Wnętrze II kondygnacji, widok w kierunku południowo - zachodnim,
15. Wnętrze II kondygnacji, widok w kierunku północno - zachodnim,
16. Wnętrze II kondygnacji, widok w kierunku południowo- wschodnim,
17. Wnętrze II kondygnacji, widok w kierunku północnym, wnętrze łącznika,
18. Wnętrze klatki schodowej znajdującej się przy elewacji wschodniej,
19. Schody klatki schodowej znajdującej się przy elewacji wschodniej,
20. Klatka schodowa znajdująca się przy elewacji wschodniej,
21. Stalowe drzwi dwuskrzydłowe prowadzące do klatki schodowej znajdującej się przy elewacji wschodniej,

Wkładkę założył: A. Lorenc - Karczewska, październik 2004 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: MKZ w Łodzi

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW W ŁODZI
90-361 Łódź, ul. Piotrkowska 252/254

Wzór ODZ 1978 r.

16.

17.

19.

18.

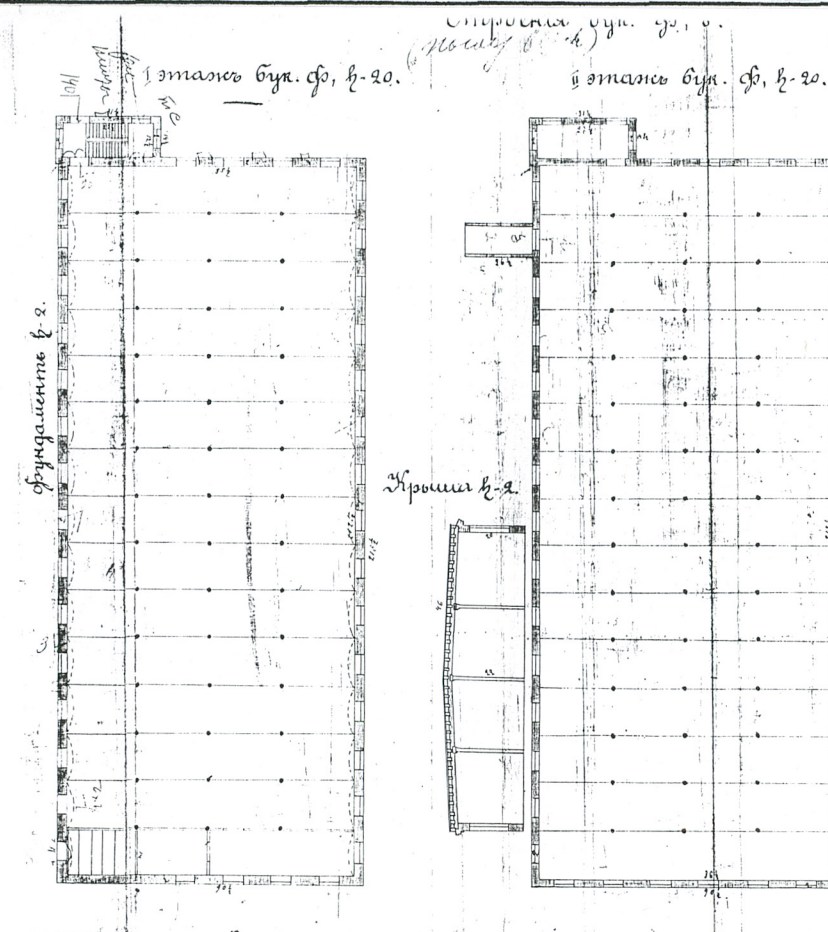
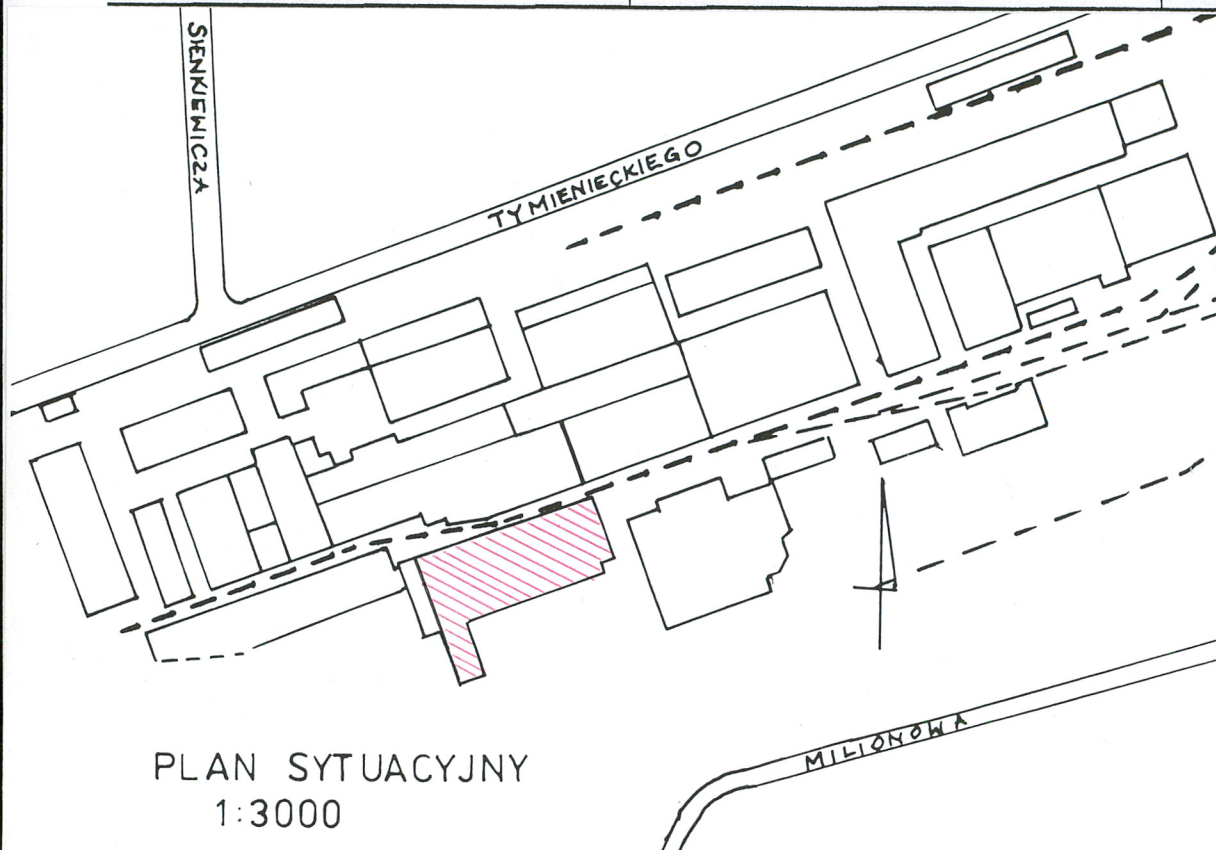
20.

21.

1. Miejscowość ŁÓDŹ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) apretura	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) ilustracje
------------------------	--	--

APŁ, Kartografia, S-127,

Wkładkę założył: A. Lorenc - Karczewska, październik 2004 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: MKZ w Łodzi

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW W ŁÓDZI
90-361 Łódź, ul. Piotrkowska 252/254

Wzór ODZ 1978 r.